

انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان
Afghan Institute for Strategic Studies

گاهشمار ویژه ی حقوق بشر در خراسان فرهنگی

Special Human Rights Calender in Cultural Khorasan

۱۳۹۹

هجری خورشیدی

۲۰۲۰ - ۲۰۲۱ میلادی

اعلامیه و روز جهانی حقوق بشر

حقوق بشر در منشور کوروش کبیر

اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر یک پیمان بین‌المللی است که مجمع عمومی سازمان ملل متحد به تاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ در پاریس آن را به تصویب رساند. این اعلامیه شامل ۳۰ ماده است که به تشریح دیدگاه سازمان ملل متحد در مورد حقوق بشر می‌پردازد. مفاد این اعلامیه، حقوق بنیادی مدنی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، و اجتماعی‌ای را که تمامی انبای بشر در هر کشوری باید از آن برخوردار باشند، مشخص می‌نماید. دو لایحه جزئی‌تر از این اعلامیه در سال ۱۹۶۶ به تصویب رسید. همچنان در سال ۱۹۷۶ هنگامی که لایحه جهانی حقوق بشر توسط ملت‌ها مورد تأیید قرار گرفت، به حقوق بین‌الملل تبدیل شد. روز جهانی حقوق بشر نیز رویدادی سالانه است که همه ساله به تاریخ ۱۰ دسامبر مطابق به ۱۹ قوس / آذر از آن تجلیل می‌شود. این روز از طرف سازمان یونسکو در پی تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر به عنوان روز جهانی حقوق بشر شناخته شد.

متن منشور کوروش کبیر یکی از معتبرترین سنگ‌نوشته‌های حقوق بشری جهان است که در آن متن به آزادی‌های اساسی، باور و اندیشه، منع برده داری، رفع جنگ و صلح جویی و حقوق کار و مسکن به خوبی تسجیل شده است. منشور کوروش لوحی از گل پخته است که در سال ۵۳۸ پیش از میلاد به فرمان کوروش هخامنشی نگاشته شده است. این استوانه در سال ۱۲۵۸ خورشیدی / ۱۸۷۹ میلادی در نیایشگاه اسگیله مردوک، خدای بزرگ بابلی در شهر بابل پیدا شده و در موزه بریتانیای شهر لندن نگهداری می‌شود.

- ۱ حمل، جشن بزرگ نوروز
- ۱۳ حمل، سیزده بدر
- ۱۵ حمل، جشن آبانگاه یا جشن آب پاشی
- ۱۹ حمل، جشن فروردینگان

جشن‌های آریایه این ماه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
						۱ 20
۲ 21	۳ 22	۴ 23	۵ 24	۶ 25	۷ 26	۸ 27
۹ 28	۱۰ 29	۱۱ 30	۱۲ 31	۱۳ 01	۱۴ 02	۱۵ 03
۱۶ 04	۱۷ 05	۱۸ 06	۱۹ 07	۲۰ 08	۲۱ 09	۲۲ 10
۲۳ 11	۲۴ 12	۲۵ 13	۲۶ 14	۲۷ 15	۲۸ 16	۲۹ 17
۳۰ 18	۳۱ 19					

۲۸ حمل، زادروز سنایی غزنوی
 ۲۵ حمل، بزرگداشت از زادروز عطار نیشابوری.
 ۲۲ مارچ، روز جهانی شعر.
 ۲۸ حمل، روز معارف.
 ۲۵ حمل، زادروز زرتشت.
 ۲۱ مارچ، روز جهانی آب.
 ۲۲ مارچ، روز جهانی بهداشت.

پندار حافظ از حقوق بشر

جلال و شکوه ادبیات حافظ بر این استوار است که انسان را به کم آزاری روا می‌دارد. آنچه اندیشه این انسان را سرلوح خود قرار داده است مبنای حقوق بشری داشته و تاریخ حقوق بشر را در این میان بیان می‌کند. شمس الدین محمد حافظ شیرازی بزرگمرد خراسان است که دنباله‌های پندارش سرلوح محفوظ زمان گردیده و بدین سان در یکی از غزل‌هایش گفته است:

دلش به ناله میازار و ختم کن حافظ

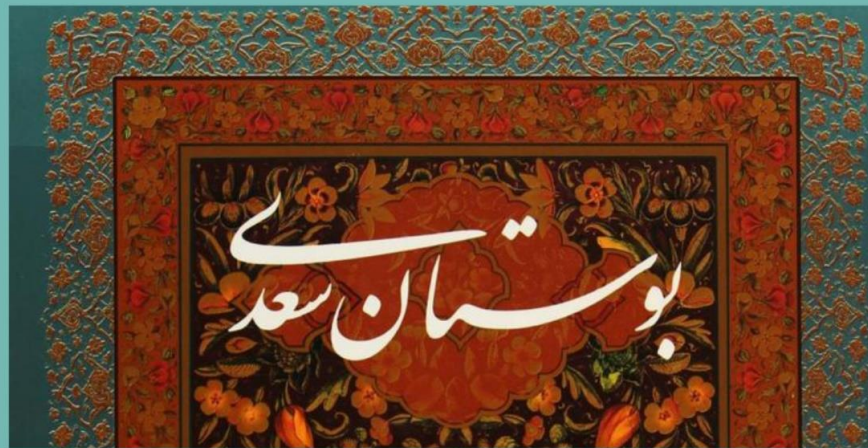
که رستگاری جاوید در کم آزاریست

همچنان در دیگری می‌گوید:

مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن

که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست

حقوق شهروندی در بوستان سعدی

سعدی در بوستان با عرضه‌ی شیوه‌ی نوین زندگی به اجتماع، در صدد پی ریزی جامعه‌ی مدنی است که در سایه‌ی آن قدرت آمرانه و تابعیت محض از بین می‌رود و افراد اجتماع تنها در سایه‌ی هم‌زیستی مسالمت آمیز، انسجام و همبستگی ملی زندگی می‌نمایند.

پرو پاس درویش محتاج دار * که شاه از رعیت بود تاجدار
مکن تا توانی دل خلق ریش * و گر می‌کنی، می‌کنی بیخ خویش
همچنان سعدی انسان را در مقام هم‌زیستی و همدردی فرامی‌خواند و صلح اجتماعی و سیاسی را بر جنگ مقدم می‌شمرد چنانکه در بانگ بلندش چنین می‌گوید:
بنی آدم اعضا‌ی یکدیگرند * که در آفرینش ز یک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار * دگر عضوها را نماند قرار
تو کز محنت دیگران بی غمی * نشاید که نامت نهند آدمی

- ۱ ثور، جشن گردآوری گیاهان دارویی
- ۲ ثور، جشن اردیبهشتگان
- ۱۰ ثور، جشن چهل‌م نوروز
- ۱۵ ثور، جشن گاهنبار

جشن‌های آریایه این ماه

شنبه		یکشنبه		دوشنبه		سه‌شنبه		چهارشنبه		پنج‌شنبه		جمعه	
۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۱	۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶
۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۱	۲

۱ ثور، روز بزرگداشت از زادروز سعدی شیرازی. ۶ ثور، آغاز ماه رمضان. ۱۴ ثور، زادروز خواجه عبدالله انصاری. ۲۸ ثور، زادروز حکیم عمر خیام ۱ می، روز جهانی کارگر. ۳ می، روز جهانی آزادی مطبوعات

قابوس نامه، اثر واعظ و نصایح اخلاقی عنصرالمعالی کیکاووس بن قابوس از امیران آل زیار که بر اساس تجربه‌ی سال‌ها نشیست و برخاست وی با بزرگان، حکام و امیرزادگان بوده که به فرزندش گیلان‌شاه در چهل و چهار فصل نوشته شده است. در این کتاب به فصل‌هایی چون حقوق پدر و مادر، رعایت برده داری، رعایت محیط زیست، رعایت حق مردم و دیگر اصول اشاره شده است. این کتاب یکی از شاهکارهای زبان فارسی و کارشيوه‌ی فردی-اجتماعی و شیوه‌ی سلوک افراد است.

سیاست نامه یا سیرالملوک، کتابی است به زبان فارسی در آیین فرمانروایی، کشورداری و اخلاق و سیاست پادشاهان پیشین، نوشته‌ی خواجه نظام‌الملک طوسی. این کتاب از آثار مهم نثر فارسی است که در قرن پنجم هجری نگاشته شده است. سبک نگارش کتاب ساده، روشن و خالی از تصنع و تکلف است که از شاهکارهای زبان فارسی به شمار می‌آید. محتوای این کتاب به فره ایزدی، سیاست‌مداری و محافظه‌کاری به عنوان راهکار و تدبیر امور باور دارد. کتاب سیاست نامه حاوی ۵۰ فصل است و در تعدادی از فصل‌ها به حقوق ندیمان، سربازان، کارکنان، رعایت ساکنان و دیگر موارد در راستای سیاسی و حکومتداری عدل، خط و مشی تعریف نموده است.

- ۱ جوزا، جشن ارغاسان یا اریجواسان
- ۶ جوزا، جشن خردادگان
- ۲۹ جوزا، جشن گل و عروس
- ۳۱ جوزا، آغاز سال در تقویم گاهنباری

« جشن‌های آریایه این ماه »

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
					۲۱	۲۲
۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹
۳۰	۳۱	۰۱	۰۲	۰۳	۰۴	۰۵
۰۶	۰۷	۰۸	۰۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶
۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱		

۴ جوزا، عید سعید فطر (رخصتی). ۲۲ جوزا، زادروز بیدل دهلوی. ۲۴ جوزا، روز مادر. ۲۲ می، روز بین‌المللی تنوع زیستی

دادگری در کارنامه‌ی اردشیر بابکان

عدالت اصل دوران فرمانروایی اردشیر بابکان بود. حمایت از ضعفا، احقاق حق شاکیان، مجازات گناهکاران و متجاوزین به حقوق مردم، از اصول مهم کشورداری شمرده می‌شد. متن کارنامه اردشیر بابکان چنین است: که اردشیر خشم گرفت. با پسر اردوان گفت که مردمی و هنرتوان به زور و بی آزرمی و بیداد و دروغ به خود بر بستن نباشد. در شاهنامه فردوسی نیز اردشیر یکی از بهترین نمونه‌های دادگری است. او زبردستان خود را به ترک آز می‌خواند و عدالت سفارش می‌دهد.

همه راستی جوی و فرزانی
ز تو دور باد از و دیوانگی

حقوق بشر در آیین زرتشتی

در آیین زرتشتی که حدود سه هزار سال قبل در سرزمین آریانا برای مردم معرفی شده است، مفاهیم حقوق بشری چون اصل برابری، اصل آزادی اندیشه، حفظ حقوق شهروندی و محیط زیست بصورت کامل در اصول نه گانه آن آمده است. آیین زرتشتی بر پایه این نه اصل استوار است.

۱. باور به اهورا
۲. باور به پیامبری
۳. باور به جاودانگی جهان مینوی و پادافره
۴. باور به قانون ازلی هستی، راستی، پاکی و عشق
۵. باور به برابری کامل انسان‌ها و داشتن اختیار و آزادی در راه
۶. باور به عرفان زرتشتی در رسیدن به کمال
۷. باور به چهار عنصر طبیعت و حفظ محیط زیست
۸. باور به تازه‌گی انسان و تازه نگه‌داشتن آن
۹. باور به داد و دهش و دستگیری از نیازمندان

حقوق بشر در آیین بودا

عمده‌ترین کردارهای بودایی در حوزه اخلاق است. دستورهای پنجگانه بودایی با تاکید بر تعهد بر خویش‌تنداری از آزار جانداران، دزدی، بی عفتی، دروغ گویی و می‌خواری دارد. این آموزه‌های اخلاقی که اساس اخلاق بودایی است مجموعه‌ای از قواعد اخلاقی می‌باشد که وظیفه فرد را در قبال خود و دیگران معین می‌کند. با این وجود مفاهیمی از حقوق بشر امروزی را از این بنیاد به راحتی می‌تواند دریافت.

- ۱ سرطان، جشن آغاز تابستان در تقویم گاهنباری
- ۶ سرطان، جشن نیلوفر
- ۱۳ سرطان، جشن تیرگان
- ۱۵ سرطان، جشن خام خواری

« جشن‌های آریایی این ماه »

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷
۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۰۱	۰۲	۰۳
۰۵	۰۶	۰۷	۰۸	۰۹	۱۰	۱۱
۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۰۱	۰۲	۰۳

سازمان پزشکان بدون مرز یا (MSF) سازمانی مردم‌نهاد برای کمک‌های انسان‌دوستانه است که بیش از ۳۶۰۰۰ داوطلب از ۶۰ کشور در آن کار می‌کنند. این سازمان غیرانتفاعی مراقبت‌های اضطراری پزشکی را در مناطق جنگی، در هنگام همه‌گیری‌ها و در مواقع حوادث طبیعی فراهم می‌آورد و گروهی خودگردان متشکل از ۲۴ انجمن در سراسر جهان است و مقرش در سوئیس می‌باشد. تعهد اعلام‌شده سازمان پزشکان بدون مرز به مراقبت از بیماران بدون توجه به نژاد، مذهب یا وابستگی سیاسی و شهرت آن از لحاظ کار کردن در سخت‌ترین شرایط باعث شد که این سازمان در سال ۱۹۹۹ برنده جایزه صلح نوبل شود. ام اس اف الهام‌بخش ایجاد شماری از سازمان‌های مشابه بوده است از جمله شفاخانه‌های بدون مرز و خبرنگاران بدون مرز گروه‌هایی که به ترتیب برای بهبود شفاخانه‌ها در کشورهای در حال توسعه و پیکار با بدرفتاری با روزنامه‌نگاران تلاش می‌کنند.

در سال ۱۸۶۴ دوازده کشور طی نخستین کنفرانس در شهر ژنوا موافقت می‌کنند تا سربازانی که در جبهه زخمی شده‌اند را جمع‌آوری نمایند و به آنها کمک‌های پزشکی برسانند. پس از آن در سال ۱۹۰۶ کنوانسیون دوم برگزار گردیده و در مفاد کنفرانس ۱۸۶۴ تجدید نظر شد و از جمعیت‌های کمک‌رسانی و خیریه‌هایی که کمک‌های پزشکی می‌رسانند دعوت به همکاری گردید. به تعقیب آن در ۱۹۲۹ کنوانسیون سوم پس از به پایان رسیدن جنگ اول جهانی در ژنوا تشکیل شد. در این کنفرانس مفادی به تصویب رسید که درباره اسیران جنگی بود و همچنان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای اولین مرتبه در راستای اهداف نشست‌های قبلی هسته‌گذاری شد. کنوانسیون چهارم در سال ۱۹۴۹ برگزار گردید و در آن جمع‌آوری و رسانیدن خدمات پزشکی به سربازان، بیماران و زخمی‌ها در جبهه جنگ دریایی و خشکی، رسانیدن کمک‌های پزشکی به غیرنظامیان و بر پا داشتن پرچم صلیب سرخ، تصویب گردید.

- ۱ اسد، آغاز سال در گاهشمار تبری
- ۴ اسد، جشن واردآوار یا جشن آب پاشی
- ۸ اسد، جشن امردادگان
- ۱۰ اسد، جشن چله تابستان
- ۱۳ اسد، جشن فندق چینی
- ۱۷ اسد، جشن می خواره

جشن‌های آریایه این ماه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
				۲۲	۲۳	۲۴
۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱
۰۱	۰۲	۰۳	۰۴	۰۵	۰۶	۰۷
۰۸	۰۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰	۳۱				

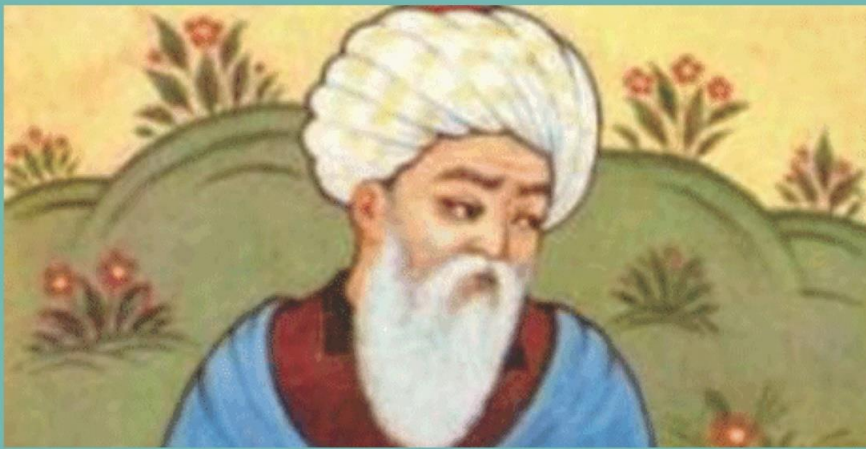
بیدل و نشئه‌ی آزادی

بیدل شاعر نشئه آزادی از بندها و تعلق‌ها بدین باور است که انسان آزاد زاده شده و بر این پایه است که آزادی چیزی نیست جز رهانیدن از همه تعلقات دنیایی، رهانیدن از قیودی که دیگران برای انسان خط و مش می‌کشند، خویش را آزاد می‌داند، شهرت می‌زاید و اگر کسی او را با چشم و زبان نمی‌آورد، باکی ندارد.

جرم آزادیست اگر نشناخت ما را هیچ کس *** معنی بی رنگ ما از لفظ پر بیگانه بود
اما بیدل بر آزادی شروطی را بیان می‌کند که در برخی بیت‌ها بدان اشاره می‌شود و استعاره‌هایی چون جنون عشق، گمنامی، رهایی از دنیا و غیره مراد از آزادی اندیشه دارد. او همچنان بر زبان‌های تعلق استعاره‌هایی چون تنگی عالم، آفت زدایی، کوری خانه وجود، ندامت زدایی و دوری از پاکی اشاره نموده و انسان را به آزادی اندیشه که یکی از حقوق انسانی است، فرا می‌خواند.
ندارد نشئه آزادی ما س‌ا‌غ‌ر دیگر *** غبار دامن افشاندن به صحرا میبرد ما را
نشو و نمایی فکر تعلق ندامت است *** جز ناله نیست ریش‌هی زنج‌یر دانه‌ها

منش جامی در باب حقوق بشر

نورالدین عبدالرحمن جامی در سلسله الذهب خویش بر کم آزاری و آزادی که مبنای اصل حقوق بشری است چنین معتقد سخن رانده است؛ به امر هر مز بن کسری منادی ندا می‌کرد که:
عنان در کف هوس منهد *** پای در کشتزار کس منهد
فی المثل هر که خوشه بی شکند *** پر کاهی ز خرمنی بکند
همچو خوشه به تیر دوزندش *** خرمن از برق تیغ سوزندش
بهره مندی از عدالت در جامعه از اصول مهم حقوق شهروندی است. جامی در روضه سوم بهارستان آورده است:

«حکمت در وجود سلاطین، ظهور نصیفت و عدالت است نه ظهور به صفت عظمت و جلات، نوشین روان با آنکه از دین بیگانه بود در عدل و راستی یگانه بود، لاجرم سید کائنات علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات تفاخر کنان می‌گفت: ولدت انا فی زمن السلطان العادل»

- ۱ سنبله، جشن فغذیه یا جشن سرد شدن هوا
- ۳ سنبله، جشن کشمین
- ۴ سنبله، جشن شهرویان
- ۸ سنبله، جشن خزان
- ۳۱ سنبله، جشن پتیدشیم یا پایان تابستان

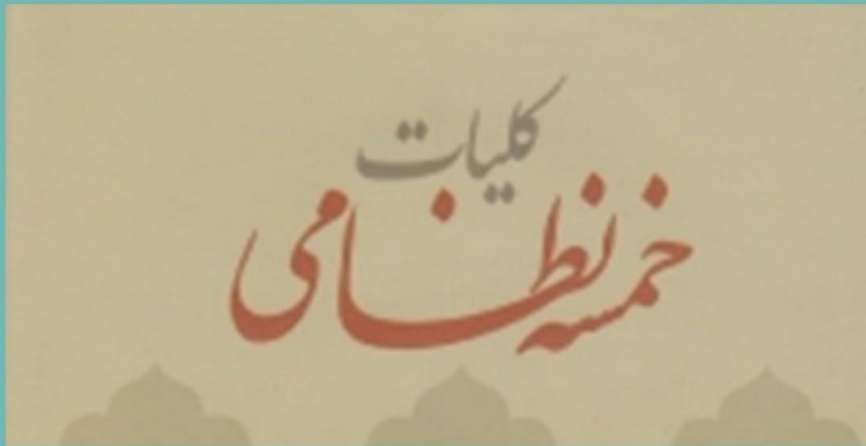
جشن‌های آریایه این ماه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
۱ 22	۲ 23	۳ 24	۴ 25	۵ 26	۶ 27	۷ 28
۸ 29	۹ 30	۱۰ 31	۱۱ 01	۱۲ 02	۱۳ 03	۱۴ 04
۱۵ 05	۱۶ 06	۱۷ 07	۱۸ 08	۱۹ 09	۲۰ 10	۲۱ 11
۲۲ 12	۲۳ 13	۲۴ 14	۲۵ 15	۲۶ 16	۲۷ 17	۲۸ 18
۲۹ 19	۳۰ 20	۳۱ 21				

۱ سنبله، زادروز ابوعلی سینای بلخی. ۲۵ سنبله، روز بزرگداشت از سالخوردگان. ۳۱ سنبله، زادروز رودکی.
۸ سپتامبر، روز بین‌المللی سوادآموزی. ۲۱ سپتامبر، روز جهانی صلح

نظامی نقش زنان را در کنار مردان مکمل آنها دانسته و از این رو در کنار هر قهرمان مرد، این مظهر زیبایی را قرار داده تا نقش تربیتی و انسان سازی خود را در مورد مردان ایفا کند. دیدگاه او نسبت به زن، با دیگر معاصرانش تفاوت فاحشی دارد؛ زیرا در داستان‌های او زنان نقش قهرمان، اصلاح‌گر و آگاه از حقایق را بازی می‌کنند و به تربیت و اصلاح مردان می‌پردازند، چنانکه شیرین، خسرو را با مفهوم عشق و وفاداری و هفت دختر شاهان هفت اقلیم، بهرام گور را با حقیقت حیات و لذایذ روحانی آشنا می‌سازند
 زن آن به که زیور کشد پای او
 نه زن دان که زندان بود جای او
 در این بیت جایگاه اجتماعی و فردی زن به عنوان موجودی اجتماعی تبارز یافته و بر هرگونه ناملایمات ایستادگی می‌کند.

در فضای فکری مولانا، یکی از ویژه‌گی‌های بارز انسان را که همانا آزادی است، در می‌یابیم. اما آزادی را مولانا وسیله‌ای برای کشف خلاقیت‌های بشری می‌داند. وسیله‌ای که او را اجازه می‌دهد به هر دریچه‌ای سر بزند و با کشف رموز هستی همان گونه که بهتر می‌داند، بیاندهد و زندگی کند. او در این باره بیان می‌کند:
 ای برادر تو همین اندیشه‌ای *** مابقی خود استخوان ریشه‌ای
 و در جای دیگر گفته است.

اختیار آمد عبادت را نه ک *** ورنه می‌گردد بناخواه این فلک
 گردش او را نه اجر و نه عقاب *** که اختیار آمد هر وقت حساب

۵-۱ میزان، جشن کاشت
 ۱۶ میزان، جشن مهرگان
 ۲۱ میزان، جشن رام روزی

جشن‌های آریای این ماه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
			۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۰۱	۰۲
۰۳	۰۴	۰۵	۰۶	۰۷	۰۸	۰۹
۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳
۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰

۸ میزان، روز گرامیداشت از مولانا جلال‌الدین محمد بلخی. ۲۰ میزان، زادروز حافظ. ۲۶ میزان، زادروز عایشه درانی
 ۲ اکتبر، روز جهانی عدم خشونت. ۴ اکتبر، روز جهانی حیوانات. ۵ اکتبر، روز جهانی معلم

در زمان پیامبر اقلیت‌های یهودی و مسیحی در قلمرو اسلامی زندگی و تعامل داشتند که به آنها اهل ذمه گفته می‌شد. این گروه‌ها کسانی بودند که به دین اسلام اعتقاد نداشتند و طی یک موافقت و عقدنامه‌ای تحت نام عقد ذمه در قلمرو حاکمیت اسلامی از حقوق و امتیازات شهروندی برخوردار بوده و مورد حمایت قرار می‌گرفتند. آنان در مقابل برای دولت اسلامی مالیاتی تحت عنوان جزیه به حکومت اسلامی پرداخت می‌نمودند. از جمله حقوقی که اهل ذمه از آن برخوردار بودند عبارتند از:

۱. حق مصونیت و امنیت شهروندی
۲. حق آزادی مذهبی
۳. حقوق قضایی
۴. حق مسکن
۵. حق فعالیت‌های اقتصادی

آیین هندوباورى بنا بر چهار پایه ارزش‌شـی بنیادین که پروشـارت‌ها نامیده می‌شود، ارتباط مفهوم دینی به بار می‌آورد. این چهار پایه عبارتند از کامه، ارته، دهرمه و مکشه که هر یک به ابعاد شعوری، سیاسی-اجتماعی و متافیزیکی هستی بشر اشاره می‌کند. ارزش‌های حقوق بشری طبیعی را میتوان به کامه ارتباط داد چرا که در این پایه در نخست کامه خدای عشق است و همچنان از نگاه اجتماعی کامه خواست فرد در مقابل اجتماع را تعریف می‌نماید در مفاهیم دیگر، ارته را به مفهوم قانونی، دهرمه را به دیدگاه اخلاقی و مکشه را دیدگاه دینی حقوق بشر ارتباط فلسفی می‌دهند.

آیین مانی یا مانوی مجموعه‌ی از پندارها و باورهای است که در آن مانی پیامبر بلخی مبنای حقوق بشری را بطور خود آگاه درج اصول گردانیده است. کیش مانوی ایذا و آزار جانداران، خاموش نمودن و آلودن آتش، تخریب منابع گیاهی و آلودن آب را ناپسند می‌شمرد. بر طبق عقاید مانویان، داشتن برده و کنیز و غلام مجاز نبوده و اصول دهگانه‌ای را برای نجات خود قائل بودند که عبارت بود از ایمان به خدا و بزرگی‌های چهارگانه‌اش (روشنایی و قدرت خداوندی‌اش و دانش و پاکی‌اش)، دوستی، بردباری، عقل، راستی، آشتی، شادی، مهربانی، خوش اخلاقی، پاکدامنی و عفت است.

از نیک بدی ناید و از بد ثمر نیک
این گفته مانی‌ست، که آموخت به تفکیک
دادار، اگر نیک و بدی هر دو از او بود
پتیارگی و هرزه‌دری نیز نکو بود

« جشن‌های آریای این ماه »

۱۰ عقرب، جشن آبانگان
۱۵ عقرب، جشن میانه فصل و آغاز سرما

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
					۲۲	۲۳
۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳
۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰

صائب تبریزی استاد شعر مکتب هندی در جمع واره‌ای از اشعار خود و دیگران بدین گونه به واژه‌ی برابری انسانی پرداخته و در چندین بیت بر این پایه‌ی حقوق بشری روا داشته است و این مفهوم را به مضامین متنوع در بسیاری از اشعار او می‌توان به خوبی پیدا نمود.

کوچکدلی به شاهی دنیا برابر است *** گوهر که قطره ایست به دریا برابرست
 گه یار یک کس است به عالم برابرست *** گه یک غم است به صد غم برابر است
 مردن به خاک پای تو با جان برابرست *** خاک درت به چشمه حیوان برابرست
 کشتی مرا و کشته شد از رشک عالمی *** هر خون که می‌کنی تو به صد خون برابرست
 در این سروده مفاهیم بزرگتری چون جنگ و صلح، کشتار یک انسان به مثابه‌ی صد انسان و غم اجتماعی را بگونه پایه می‌توان پیدا نمود.
 هنر بال همای بخت مادر زادگی دار *** شناور کی به مرغابی برابر زادگی دارد
 با توجه بدین نکته دو بال برادری و تفاهم را درمی‌یابیم که سر دو جانبه دارد و اگر چنین اتفاق شایسته‌ای افتد؛ نظام عدالت گسترده گشته و بشر به مدینه‌ی فاضله‌ی حقوق بشری خود می‌رسد.

حقوق زنان در دوره تیموریان شکوه و فر خود را طی نموده است. چونان که این بطوطه سیاح نامدار قرن هشتم در سفرنامه (یارحله) در مقام حقوق زنان تیموری چنین نگاشته که: «مقام زن در میان این مردم بیشتر از مقام مرد است. اول باری که زنان امرای آن نواحی را دیدم در موقع حرکت از قرم بود که زوجه امیر سلطیه را در ارابه او مشاهده کردم. سراپای ارابه با روپوش کبود رنگ عالی تزئین گردیده و پنجره‌های آن باز بود.»

در این میان میتوان از دو زن حکیم و حکم آن دوره هر یک شادملک آغا سرآمد زنان دربار سمرقند و گوهرشاد آغا که دختر غیاث‌الدین ترخان از امرای بزرگ صاحب قران امیر تیمور، همسر شاهرخ و مادر بایسنغر است، نام برد.

« جشن‌های آریایه این ماه »

۱ قوس، آذرخش یا برافروختن شعله زمستانی
 ۹ قوس، جشن آذرگان
 ۳۰ قوس، شب یلدا

شنبه		یکشنبه		دوشنبه		سه‌شنبه		چهارشنبه		پنجشنبه		جمعه	
۲۱	۱	۲۲	۲	۲۳	۳	۲۴	۴	۲۵	۵	۲۶	۶	۲۷	۷
۲۸	۸	۲۹	۹	۳۰	۱۰	۰۱	۱۱	۰۲	۱۲	۰۳	۱۳	۰۴	۱۴
۰۵	۱۵	۰۶	۱۶	۰۷	۱۷	۰۸	۱۸	۰۹	۱۹	۱۰	۲۰	۱۱	۲۱
۱۲	۲۲	۱۳	۲۳	۱۴	۲۴	۱۵	۲۵	۱۶	۲۶	۱۷	۲۷	۱۸	۲۸
۱۹	۲۹	۲۰	۳۰										

۴ قوس، زادروز ابونصر فارابی. ۱۹ قوس، روز جهانی حقوق حیوانات.
 ۱۰ دسامبر، روز جهانی حقوق بشر

بانو سیما سمر زاده‌ی ۱۵ دلو/ بهمن ۱۳۳۵ در ولایت غزنی سیاستمدار، پزشک و فعال حقوق بشر اهل افغانستان است. او نخستین وزیر امور زنان افغانستان بود. وی از سال ۱۳۸۱ تا ۲۶ تیر/ سرطان ۱۳۹۸ در سمت رئیس کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان فعالیت کرد و در ۲۸ جدی/ دی ۱۳۹۷ به عنوان عضو بورد عالی مشورتی دبیرکل سازمان ملل در امور میانجیگری صلح تعیین شد. خانم سمر از سال ۲۰۰۵ میلادی، به عنوان گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مورد وضعیت حقوق بشر در سودان نیز مشغول به کار است. او تاکنون جایزه‌های بین‌المللی بسیاری دریافت کرده است.

نگاه به ارزش‌های انسانی در آثار استاد کمال الدین بهزاد را می‌توان به وفور دید و این تاثیر را از عرفانی اندیشیدن او دانست. فلسفه‌ی وجودی آثار بهزاد ترسیم نمودن ارزش‌های انسانی است. در آثار او خبری از شاه، شاهزاده و نجیب‌گان نیست. او توانست با درایت هر چه تمام تر مرز بین اقشار مختلف انسانی را در آثار خود بشکند و آنچه در مینیاتور به عنوان یک اصل مطرح بود، دور زند. این ادعا در اثر کاخ خورنق هویدا است.

- ۱ جدی، خرم روز یا جشن نود روز تا نوروز
- ۸ جدی، جشن دیگان
- ۱۴ جدی، جشن گیاه خواران
- ۱۵ جدی، جشن بتیکان یا پیکرتراشی

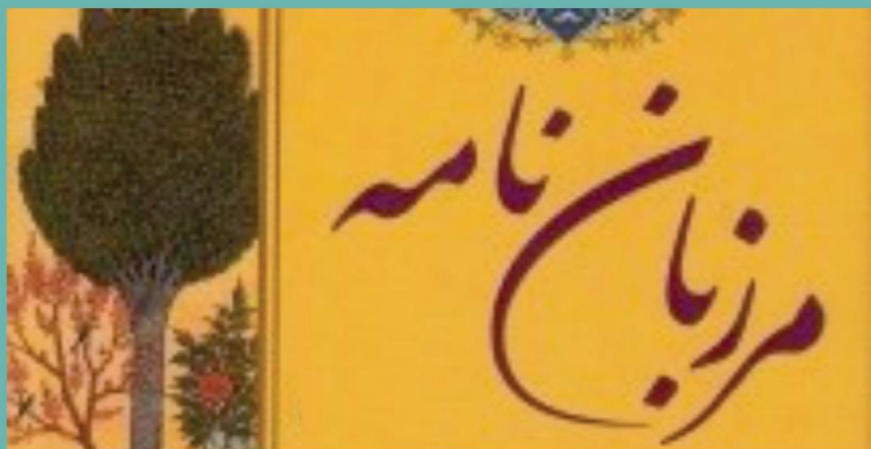
جشن‌های آریایه این ماه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۰۱	۰۲
۰۳	۰۴	۰۵	۰۶	۰۷	۰۸	۰۹
۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳
۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۰۱	۰۲	۰۳	۰۴	۰۵	۰۶	۰۷
۰۸	۰۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰	۰۱	۰۲	۰۳	۰۴	۰۵

مرزبان نامه

کتابی است منسوب به مرزبان بن رستم بن شهریار که حاوی نه باب میباشد. هر باب این کتاب به موضوعی خاص اشاره دارد طوریکه در باب اول، به علت نام گذاری آن به مرزبان نامه اشاره شده است و یا باب دوم، با بیان حکایات مناسب، تلاش می کند تا سوء ظن شاه نسبت به برادران را برطرف نمایند اما آنچه برای ما در این کتاب مهم است باب هشتم آن می باشد که درباره برخورد مخدومان و یاران است. در این کتاب به داستان ها و حجم زیادی از مطالب برخورد می کنیم که توصیه به زهد و قناعت و پرهیز می کند. از دیدگاه مرزبان نامه، اصل در پادشاهی، وراثت و نسب نیست، بلکه شایستگی مهم ترین شرط حکمرانی است و بارزترین ویژگی کتاب آن است که نویسنده با به کار گرفتن سمبولیسم، دیدگاه های سیاسی خود را از زبان حیوانات بی زبان، بیان کرده است.

حقوق اسیران جنگی در شاهنامه ی فردوسی

در شاهنامه ی فردوسی اسیران جنگی به دو دسته ی نظامی و غیر نظامی تقسیم شده است که بر علاوه انسان ها، شامل دیوان نیز می گردد. وفور چنین ملاحظاتی را در نخستین داستان اسیران طهمورث پیدا نمود. دیوان در شاهنامه، نخستین اسیران جنگ هستند که طهمورث با وجود دشمنی آنان، رفتاری توأم با دادورزی و درخور یک شاه مودب با آنها دارد. طهمورث در کنار حق کرامت، حقوقی چون حق حیات، رعایت حال اسیران مجروح، آزادی و منع شکنجه را نیز درخصوص اسیران قایل شده است.

کسی نامور دادش ان زین رار *** بدان تا نهانی کنند آشکار
 چو آزادشان شد سر از بند او ی *** بجستند ناچار پی وند او ی
 حق امنیت جانی اسیران از دگر رفتارهایی است که در شاهنامه پیوسته به آن تاکید شده است. کیخسرو نیز به اسیران تورانی حاصل از جنگ دوازده رخ، اطمینان خاطر می دهد تا از حفظ جان خود ایمن باشند.
 نیم من به خون شما شسته چنگ *** نگیرم چنین کار دشخوار و تنگ
 همه یکسر در پناه منید *** وگر چند بدخواه گاه منید

۲ دلو، جشن بهمنگان

۵ دلو، جشن نوسره

۱۰ دلو، جشن سده

۱۵ دلو، جشن میانه زمستان

۲۹ دلو، جشن بادروزی

۳۰ دلو، جشن ابریزگان

« جشن های آریایی این ماه »

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹
۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷
۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴
۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	

۱ دلو، زادروز فردوسی. ۲۰ دلو، زادروز امیر علی شیر نوایی. ۱ فروردی، روز جهانی گفتگوی ادیان.

برندگان جایزه حقوق بشر طی سال‌های مختلف

Malala Yousafzai

Rebeca Gyumi

Louise Arbour

Sergio-Vieira-de-Mello

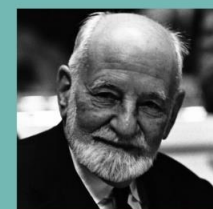
Joënia Wapichana

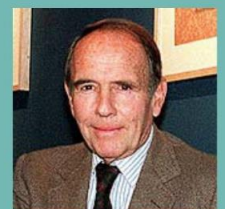
Khadija Ryadi

Asthma Jahangir

Rene Cassin

Sadruddin Aga Khan

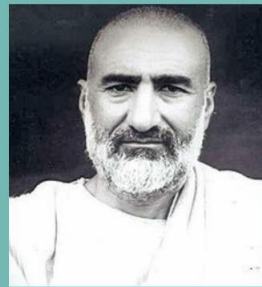
جایزه زیست صحیح یا نوبل انترناتیو

THE
RIGHT
LIVELIHOOD
AWARD

جایزه زیست صحیح (Right Livelihood Award) که معمولاً با نام جایزه نوبل انترناتیو یا نوبل مضاعف عنوان می‌شود جایزه‌های سالانه برای فعالان و کنشگران در زمینه‌های حقوق بشر، بهداشت، حفظ محیط زیست، آموزش و صلح در سراسر دنیا است. البته این جایزه ربطی به جایزه نوبل ندارد. این جایزه به ارزش دو میلیون کرون سوئد (۲۰۰ هزار یورو) که معمولاً در ۹ دسامبر اهدا می‌شود، در سال ۱۹۸۰ توسط یاکوب فون اوکسکول، نظریه‌پرداز و عضو سابق پارلمان اروپا با فروش آلبوم تمبره‌هایش به ارزش یک میلیون دلار بنیانگذاری شد.

خان عبدالغفار خان و فلسفه عدم تشدد

او یک رهبر سیاسی و معنوی شناخته شده برای مخالفت مسالمت‌آمیز بود که عمر خود را در این راستا سپری نمود. خان عبدالغفار خان در سال ۱۸۹۰ میلادی در یک خانواده مسالمت‌آمیز و مرفه از اوتمنزای در دره پیشاور بریتانیای هند متولد شد. او یکی از مخالفین ایجاد پاکستان بود. همچنان وی یکی از دوستان نزدیک مهاتما گاندی رهبر هندوستان به شمار می‌رفت او سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ در تبعید و در زندان سپری نمود. خان عبدالغفار خان در سال ۱۹۸۸ درگذشت و بنا به وصیت خودش در جلال آباد افغانستان به خاک سپرده شد.

- ۱ حوت، اورمزد روز
- ۵ حوت، جشن اسفندگان
- ۱۹ حوت، جشن نوروز رودها
- ۲۰ حوت، جشن گلدان
- ۲۷ حوت، چهارشنبه سوری
- ۲۹ حوت، جشن اوشیدر

جشن‌های آریایه این ماه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۱۹
۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۰۱	۰۲	۰۳
۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۰۶	۰۷	۰۸	۰۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹
۲۰	۳۰					

۴ حوت، زادروز خوشحال خان ختک. ۲۲ حوت، زادروز نظامی گنجوی. ۲۸ حوت، زجرکشی فرخنده ۲۱ فبروری، روز بین‌المللی زبان مادری. ۸ مارچ، روز همبستگی زنان